

Domine

by Emir Sa on Sunday, December 4, 2011 at 7:42am

Ponekad, stvarnost zastane i odmara se od besmisla. Pusti vrijeme da nastavi samo i ceka cutke da je stigne nova prilika, na mjestima gdje niko ne ocekuje. Mnogo je takvih mjesta, skoro pa i koliko nas je jutros docekalo dan. Nekom stvarnost zastane na mjestu gdje je, da niko ne zna, zakopao svezanj samoce. Nekom opet u hladu guste paucine sjecanja ili u pitomom pogledu svake duse sto je dugo, predugo gledala u kisu. Svaki covjek, insan, cak i sabija ona nemocna, ima jedno takvo mjesto u kojem polaze racune samom sebi a da ne zanemaruje Boga.

Na ivici gradskog Srca, iza skromnog ulaza niz izlizana tri stepenika, ostala je gradska kafana, ispunjena gustim dimom kao toplom maglom proslosti. Sa praga pogled dostize u svaki cosak te prostrane sobe niska stropa sto lijevim krilom izlazi na terasu, sakrivenu izmedju dna toplog neba i ledene površine modre rijeke. Tu se skupljaju one dzenetske duse, one kojima je jedini grijeh u zivotu sto su drugima ugadjali a sebe zapostavili. U zaboravljenom uglu terase, na stolu prekrivenom bijelim stoljnakom, medju flekama toza i krunama pepela, leze domine poredane u nikad dovršenoj partiji. Nema te vjestice ni starice pjegavih ruku koja zna tumaciti domine; to moze samo onaj koji ih je slagao nagodeci potivniku, ma koliko mu blizak bio.

Sestra voljela brata, kazu domine. Lopte mu vadila iz hendeka kad ih nemarno sutne, krila mu cigare u brushalteru a pusila nije i vezala kravatu pred matursko vece. Kad se zaposlila u pekari i zamjenila dan za noc, on otisao na fakultet pa otega ko teravija, taman toliko da njoj prodju godine i prosci da se umore od cekanja. Mati je blagosloвила sto je brata skolovala a otac, nevoljno ali obicajno, jednim potezom pinkala lisio je

nasljedstva i miraza. Tad je pocela i ostalo joj kao losa navika dok kraja zivota, da gricka nokte ne bili se rijesila praha crnog brasna sto se iznova zavlacilo pod nokte nikad lakirane, samo da je podsjeti da precnik njene sreće nije bio nista veci od najmanjeg somuna kojeg je ikad zamjesila, onog kojeg su u slast, onako vruceg i mekanog, pojeli i od kojeg su ostale samo mrve na kuhinjskom stolu. Udala se ogorcena za prvog koji je pitao, za zrikava udovca zuljevitih ruku i odhranila mu troje pastorcadi a da ni pola vijeka nije napunila. Nije voljela vjetar jer nije znala da je imala krila ali je voljela djecu vise nego zrikavca i dala im sve sto je imala, samo ih podojila nije. U grad se nikad nije vracala, samo ga je sanjala okom ptice sto sleti na minaret stare dzamije, ostane tu za tren pa se spusti niz ulicu, od kina do benzina, uzleti jos jednom ka nebu kao da je zadnji put i sleti na onaj sto u uglu terase gradske kafane. Sve bi htjela a ne moze, krila joj slaba, da otvori zadnju dominu i polozi je na sto onako kako samo njoj pase.

Iskosa, sjedeci za klimavim stolom uz ogradu, posmatrao ju je covjek guste, prosijede kose i debelih obrva u cijoj su se sjenci odmarale krupne, mudro zelene oci, tople iskustvom umjesto sreće. Sjedio je dugo, cinilo mu se oduvijek i jadao se daljinama, ne sluteci da vjetar, lopov, prisluskuje. Sve mu dokurcilo, sjecao se, jednog davnog jutra dok je stajao kraj sporeta i cekao kafu da kine. Oca nije znao, samo mu mati jednom pricala da je umro onog dana kad je sjeo u voz umjesto da se pod njegov baci. Kao i svako kopile, rastao je cutke, povucen u sebe, tuzan i modar od majcinog klofera s kojim ga je tukla kad god je ostavi neko, tukla ga jer je licio na cacu, proklet da je, nesretnik. Nije ni popio kafu tog dalekog jutra. Izasao je iz kuce kao da ce po cigare a kupio kartu za prvi voz koji kroz stanicu prodje i otisao. Nikad vise nije bio siguran da li zivi svoj zivot ili ocev: ni kad je nasao posao u zadimljenoj krcmi i gazdina zena, mati bi mu mogla biti, lisila ga nevinosti iste noci kad su gazdi, u gradskoj

bolnici, izvadili zuc; ni svih onih zora, nekad vedrih a nekad maglovitih, kad ga je gusila salom i poljubcima i kroz jecaje, odmarajuci glavu na njegovom stomaku, govorila da ce ih gazda ubiti ako sazna, da uzme sav pazar i bjezi, samo da joj ime ne zaboravi. Ucinilo mu se da je sve to vec vidio: tu aprilsku zoru, njena gola pleca posuta vlasima kose i sebe kako, vec naredne noci, bjezi bosonog niz pokislu ulicu, muteci obrise svog zivota u lokvama po kojima je gazio. Mnogo domina kasnije, one noci kad ga je zena ostavila i odvela djecu i isparala mu srce zahrdjalim ekserom, shvatio je da su ga i rodjena majka, i krcmarica i sve zene koje je sreo bar dva puta u zivotu, tjerale od sebe, cak i onda kad je sam odlazio, vjerujuci da ih ostavlja . Pratio je onda trag krvi iz svog srca, svaka kap kao jedan korak i vratio se u rodni grad, u kafanu iznad rijeke tek da osjeti, konacno i bolno, da je postao stranac svakome. Vidio je daljine kako se otvaraju, kako ga nude da smogne hrabrosti jer hrabrost daje snagu i da polozi zadnju dominu u smjeru vodotoka.

Niko ne slaze domine u krug osim onog starca sto je iste veceri, dugim koracima i ritmom lijepe pjesme krocio na terasu. Na izduzenom licu nazirala se tek poneka bora u uglu usana i jedan mladez velicine zrna bibera ispod lijevog zulufa, uz samo uho, kao mindjusa bozijom rukom darovana. Prisao je stolu zelenookog i vjestim pokretom ruke, iz male kutije oblozene plisom, istresao domine na sto. Oslonio se onda objema rukama od sto i sjeo na stolicu preko puta, otpuhujuci glasno. Govorio je tiho, kao da se moli.

Nije se sjecao, kako kaze, niceg iz djetinjstva osim dzenaze svog oca na groblju na periferiji grada. Stojao je pored matere, drzao je za ruku i drhtao jer mu se studen zavlacila pod kaput, naslijedjen od brata bar godinu prerano. Na dzenazi, skromnoj predstavi u pauzi izmedju bombardovanja, samo su dvije osobe plakale: oceva ljubavnica, napudrana kurvetina sto se sakrila pod lipom u udaljenom uglu groblja,

kako mati tad rece, i on sam, podsisan, umiven i umotan u plteni sal. Hodza je bio mlad, blijed u licu i mrsav. Korio je mater tiho, birajuci rijeci, sto nije halalila ocu a mati, nepismena zena na pragu tridesetih, bez posla, sama sa troje djece i trosnom kucom u istoj avliji sa svekrom i svekrvom, stisnula usne i cutala do kraja rata. Kao sva djeca kad osjete vaznost trenutka a ne znaju zasto, tako je i on tog hladnog martovskog popodneva trazio odgovor na ozbiljnim licama odraslih i posmatrao cas mater, cas hodzu, cas oca u cefinima na dnu mezara i plavusu pod lipom, nju koju ce kasnije traziti u svakoj zeni koju dirne ispod pupka a nalaziti je samo u snovima protiv kojih ni hodzin zapis pomagao nije. Mati se nikad nije udala niti se on ozenio. Stario je sporo. Cinilo mu se da vrijeme prolazi a sve drugo stoji. Posvetio se djeci, gimnazijalcima kojima je predavao istoriju a ucio ih cojstvu, samopuzdanju s pokricem i zdravom rezonu a oni mu vracali smjelim tumacenjima stvarnosti odraslih i svojim nevinim tajnama. Svakog petka, umjesto na dzumu, on je odlazio u skromni dvosoban stan u zgradi preko puta zeljeznicke stanice, zavlacio se pod istepani jorgan profesorice hemije i klanjao na njenoj mirisnoj postekiji, u vlaznom mraku te uvale, nadajuci se da ce grijehom pretvoriti bol u prkos a prkos u snagu. U stvari, osevapio bi se tako svakog petka a da nije ni znao sve do one subotnje veceri, cetrdeset dana nakon sto mu je mati umrla, kad je dosao da ostane i kad mu je hemicarka, prsata slavonka krupnih ociju, zahvalila sto je od nje ucinio zenu. Tek tad, on se osjetio prisutnim u vlastitoj stvarnosti.

"Sinko!" rece starac i spusti ruku na rame zelenookog. "Noc tamna ugusila je daljine. A opet, vidi ljepote! Zvezda milion, razbacane kao one bijele tacke na dominama tvojim. Okreni dominu i slozi je sa zvezdama."

"I ne boj se! Bice dobro!"